

LIBERTATEA

Abonamentul: } „Libertatea” (4 pag.) 120 Lei pe an
 } „Foala Interes.” (4 pag.) 80 Lei pe an
 Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
 pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni

Foale pentru popor.
 Apare JOIA
 Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în ban
 țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.
 Redacția și Administrația: Orăștie (Jud. Hunedoara)

O vorbă la locul ei.

— Un îndemn înțelept.

Noi ne-am arătat prin „Libertatea” de repește ori îngrijorarea de soartea și starea preotului, pe urma faptului că e tras de mână în cutare sau cutare partid politic. Căci am simțit și prevăzut urmările. La noi lumea e așa de aprinsă de patima de partid, încât oameni ce nu și-au greșit în viață nici odată nimic, — îi vezi că nu se mai cunosc, se dușmănesc orbește, și ar face unii altora nu știu ce rău, numai fiindcă se treziră în alte partide politice...

Dar soartea nimănui nu e grea, jalnică, de nesuferit, ca a preotului. El trebuie să se bucure de încrederea credincioșilor săi, toți să se apropie de el ca de „părintele” lor sufletesc, cu pace în suflet, cu atragere, cu dragoste.

Cum s'a băgat într'un partid politic, credincioșii de altă părere politică, nu-l mai văd cu ochi buni, îl ocărăsc, îl incunjură, îl ocolesc, — și pentru el și biserica însăși!

De aceea, noi cunoscând starea, în cari preoții, pentru a fi feriți de orice încordare cu credincioșii lor, sunt cu totul înlăturăți din vâlmășagul și nebunia alegerilor, prin aceea că n'au drept de vot, nici aleși nu pot fi, și sunt opriți a se amesteca în politica partidelor, — și știind că acolo preoții au mai mare trecere la popor decât ori-unde aiurea, — am fost și suntem de părerea, și am scris în acest fețelea, că preoții ar trebui și la noi scoși din politică!

Dacă Legea le dă drept de vot, să-l oprească mai marii lor bisericăștii!

Căci e grozav ce se vede pe urma amestecului preoților în valurile tulburi și învechiate a luptelor de partid.

Cunoaștem sate, unde preoții au fost izgoniți dela altar. Poporul a luat cheile bisericii și nu-i mai lasă în biserică. Unii s'au dus la Metropolitul și i-au spus: Aici ți-s cheile bisericii. Păzește-le până le vei da unui preot vrednic și bun, că asta nu ne mai trebuie! În zadar a cerat Arhiepiscopul să-i domolească, să le arate că aceasta, de a răspopi pe cineva, nu e dreptul lor, ei spun: — Pe asta nu-l mai primim!

S'a făcut așa tulburare între oameni, încât unul din Arhiepiscopii ortodocși, Prea Sfințitul Roman Ciogăriu dela Oradea mare, a dat acum după Anul nou, o Scrisoare Arhiepiscopască către preoții Săi, în care îi sfătuiește, stăruiește, le cere, le poruncește, să rupă legăturile lor cu partidele politice, — că primejduesc pacea satelor și însăși ființa bisericii. Le a pus termen de o lună de zile să i facă cunoscut, că au împlinit porunca venită dela inima unui Arhiepiscop îngrijorat de soartea preoților săi și a bisericii pe care aceia o slujesc.

Noi sfătuim pe preoții cari vor ceti aceste șire, că, — să nu aștepte aici o poruncă dela mai mari, nici opreliște prin lege, — ci ei, de bună voință, îndemnați de înțelepciunea lor, să iasă din Partidele politice, să nu le mai slujească pe acelea, — lăsând această sarcină aducătoare de mult năcaz, mirenilor cari se cred „chemați” a face „politică” în înțelesul rău al cuvântului cum se înțelege pe la noi. Preotul să stea între partide, peste ele, și să cerce să împace pe cei învrăbiți pentru turbata de politică (care ne-a spart viața cea frumoasă românească și la orașe, în toate, și la satel), să-i îmbânzească pe ei, să-i trezească din amețeala urii și să i aducă la — dragostea și iertarea cea dulce și sfântă creștinească.

Numai prin aceasta va fi preot adevărat.

Indemnul Preasfințitului dela Oradea mare, — e un îndemn cuminte, o vorbă sfântă!

— În același înțeles scrie dl Iorga în „Neamul Românesc” dela București, gazeta „Răsunetul” din Lugoj și altele.

In Sfatul Țării

s'au hotărât lucruri de samă.

Pe lângă debateri mai mărunte, — în Sfatul Țării s'au întărit în zilele astea Legi însemnate, anume: *Legile în legătură cu împrumutul de stabilizare a banului țării.* Toate Partidele și au spus cuvântul asupra lor, și s'au bucurat că împrumutul s'a încheiat, deși o spunea și d. Iorga și alții: dacă eram mai cuminti și țineam la olaltă și nu ne sfâșiam și nu ne pîram în fața lumii, cum am făcut-o, împrumutul venea și mai curând și mai ușor...

Așa l'am căpătat sub condiții (învoielii foarte grele, — dar, în sfârșit, bine că e aci și așa. Ni-l dau 14 Bănci a alor 14 State, și asta e o mare chezeșie, că el formează o temelie tare pentru statonicierea banului țării.

Pretul banului.

Pretul banului s'a stabilit în cel al zilei, cu o foarte ușoară scădere, rămânând că un Leu are prețul a 10 miligrame de aur. — Prețuind banii streini de azi, ei se potrivește față de Leu azi și de azi încolo așa:

Francul francez .	Lei	665
„ elvețian .	„	3225
Dollarul	„	16718
Lira engleză . . .	„	81358

Împrumutul pe chibrite.

Împrumutul dat de cele 14 Bănci, e de 72 milioane dollari.

Pe lângă acesta, în același timp, mai primim 30 milioane dollari dela o mare întreprindere de fabricat chibrite (lemaușe) din Svedia, care are dreptul acesta numai ea și în alte câteva țări. Aceleia îi dăm din mână dreptul pe care-l avea până acum

Statul, de a fabrica numai el chibrite și a câștiga la ele. Fiindcă ne dă acel împrumut, dăm acum acest drept acelei Societăți streine, care numai ea va putea fabrica și ne va putea da chibrite la țara întreagă.

Azi statul ne dă cutia de chibrite cu 60 de bețișoare în ea, cu 2 Lei, și statul câștiga 1 Leu 20 la cutie. Fabrica streină, având să dea și statului câștigul ce-l avea până acum, ba încă sporit, dar vrând să câștige și ea bine, ne va scumpi chibritele, și anume: dela 1 Iulie 1929 încolo la 2 Lei 50 bani cutia, iar dela anul viitor încolo, cu 3 Lei cutia, cu drept de a le urca apoi la 4 Lei. Și în loc de 60 de bețișoare, ne va da numai 45 în o cutie (cu a 4 a mai puțin ca azi). În felul acesta chibritele le vom avea cam *îndoit de scumpe* decum le a vem azi. Și asta pe timp de 30 de de ani. Statul are azi venit curat din chibrite 355 milioane, pe viitor va avea 600 milioane (pe urma scumpirii și a fectului că-ți dă mai puțin în o cutie, încât trebuie să cumperi mai multe cutii).

Și legea asta a fost primită de deputați, afară de deputații liberali, cari au spus că e o greșală primirea acestui împrumut între împrejurări atât de grele și ei nu votează legea.

Dl Iorga a primit-o, ea și criălți toți.

Unde vom avea

GUBERNILE?

Din amănuntele ce se mai dau despre noua Lege administrativă (de rînduirea slujbelor și slujbașilor țării), aflăm încă următoarele:

Se împarte țara în 8 „Directorate Provinciale, (așa li se va zice), cu scaunele: La București, Craiova, Constanța, Iași, Chișinău, Cernăuți, Cluj și Timișoara, — adevărat pentru Muntenia, Oltenia altul, Dobrogea altul, Moldova, Basarabia, Bucovina, Transilvania și Banatul.

În fruntea fiecărui „Directorat Provincial” va sta un Director cu putere și rang de Ministru, — cu Sfatul său Provincial (micul său parlament) și Cancelariile de trebuință și cu slujbași săi de lipsă.

Cu alte cuvinte vom avea 8 Ministeri noi, în 8 puncte ale țării, — cu rolul lor de slujbași și cancelarii.

La Directorat fiecare Județ își va avea și el 2-3 oameni ai săi cari să-i cunoască stările, și așa numărul slujbașilor nu va fi mic.

Subsecretarii de Stat de azi (ajutoarele de Miniștri) se desființează, după-ce Minișterele din București se ușurează de o bună parte din munca lor de azi. Negreșit cel mai mulți din ei vor trece în Capul soilor Directorate Provinciale, în slujbă mai înaltă, mai bună.

Că ce cheltueli vor cere aceste Directorate, — se va vedea. La toată totâmplarea nu puțin.

O mică apropiere între România și Rusia.

Pentru a pune cât mai multe pedeci izbucnirii de nou a războiului între state, s'a venit din partea Americii cu planul zis „Kellog” (după cel care a avut acest gând), ca feburile state să încheie între ele un fel de Contracte, prin cari să se lege, că, pentru deslegarea pricinilor dintre ele, nu vor mai pune mâna pe armă ci le vor deslega pe cale pașnică. Multe state din Europa au iscalit acest legământ.

Rusia a dorit să încheie și ea acest legământ cu Polonia și cu alte state vecine din sud de ea. Polonia a spus: dar să iscălească și România, — adevărat: învoește-te la aceeași ținută și față de România. Rusia s'a codit câțva timp, apoi s'a învoit. Zilele trecute s'a iscalit învoia Kellog și între Rusia și România. Foile rusești spun: Da, ne-am învoit a nu pune mâna pe armă, dar asta nu însemnă că nu mai e între noi pricină pentru Basarabia. Doar că dorim, ca și această pricină să o deslegăm pe cale pașnică.

E un început de apropiere de pace între noi și vecina, care nu poate uita poama dulce ce i a scăpat din ghiare, frumoasa și roditoare Basarabie.

Nu vom mai avea

deficit la Stat.

Comisiunile de impunere au îndrumări a-i întâtura. —

Anul trecut s'a încheiat cu un deficit (scădere, lipsă) în socotelile Statului. Venitele plănuite în buget dând mai puțin, nu s'au putut coperi cheltuelile toate și a rămas un gol de 4 miliarde (din 38 miliarde ce se luaseră buget).

Guvernul de azi a luat toate măsurile, ca bugetul anului de față să nu se mai încheie cu pierdere, ci poate chiar cu un însemnat prisos.

În acest scop a fost două măsuri: A trecut unele slujbe și cheltueli de ale statului, asupra orașelor, ca o parte din poștie și Perceptoratele de dare (daca fac ceva slujbă și pentru oraș).

A doua și cea mai puternică e, măsura, ca: *Comisiile de impunere să urce dările la toată lumea pentru anul de față.*

„Comisiile de impunere” (de nouă punere a dării pe anul de față) au început a lucra dela 1 Februarie. Ei, bine, toți câți au trecut până acum pe dinaintea lor, spun că au fost urcați cu 1° 20 și 40 la sută față de anul trecut!

Această urcare pe țara întreagă, are să aducă Statului mai multe miliarde spor de venituri, — și așa e nădejde că cheltuelile vor fi cu totul coperite și anul nu so va mai încheia cu pierdere.

„CRIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOC. PE ACȚII, ÎN BRAD

CONVOCARE

Domnii acționari ai INSTITUTULUI DE CREDIT ȘI ECONOMII „CRIȘANA“ sunt invitați prin aceasta să participe

A XXI-a ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ

care se va ținea Joi în 7 Martie 1929 la orele 3 și jumătate p. m., iar în cazul, că nu se vor prezenta acționari în număr suficient, adunarea generală se va ținea la 14 Martie 1929 în localul institutului din Brad, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea.
2. Raportul Consiliului de Administrație și al Comitetului de Cenzori, Bilanțul anului 1928, distribuția profitului și darea absolutului.
3. Alegerea alor 4 membri în Consiliul de Administrație pe termen de 3 ani; 1 membru pe 1 an.
4. Fixarea marcelor de prezență pentru Consiliul de Administrație și a șesilor lor de călătorie pentru Comitetul de Cenzori în Brad, la 5 Februarie 1929.

(1654) 1—1

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

ACTIVA		Contul Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1928		PASIVA	
Casa numerar	2 897.811 —			Capital social	5.000.000 —
Disponibil la bănci	1 343.974 —	4 241.785 —		Fond general de rezervă	2.800.000 —
Cambii	25 134.580 —			Fond special de rezervă	550.000 —
Cambii cu acoperire hipotecară	10 478.670 —	35.613.250 —		Fond de pensii	1.170.000 —
Credite de cont curent		5.373.301 —		Fondul filantropic „V. Doman”	30.000 —
Obligațiuni cu acoperire hipotecară	339.511 —			Depuneri spre fructificare	28 585.460 —
Obligațiuni cu cavenți	122.290 —	461.801 —		Depuneri la cont-curent	436.200 —
Marfă (grâu făină și petrol)		1.178.449 —		Reescont	7 059.550 —
Avansuri pe efecte		166.105 —		Diverși creditori	170.775 —
Efecte proprii		690.143 —		Dividende nereclamate	53.118 —
Imobile		385.000 —		Dobânzi cavenite anulului viitor	897.251 —
Mobilier		100 —		Interese capitalului em. ultimă	246.903 —
				Profit net	1 110.677 —
		48.109.934 —			48.109.930 —

PIERDERE		Contul Profit și Pierderi la 31 Decembrie 1928		VENITURI	
Dobânzi:				Dobânzi	7 052.021 —
Dapă depuneri	3 382.530 —			Dobânzi dela efecte	42.405 —
„ reescont	395.128 —			Chiri	104.745 —
Fondul general de rezervă	237.657 —			Venit dela mărfuri	269.182 —
Fondul de pensii	137.304 —	4.152.019 —		Provizioni	587.168 —
Cheltuieli:					
Salare, adaose și bani de cvartir	1.253.125 —				
Imprimare, registre, porto, div.	593.253 —				
Jetoane	70.100 —				
Impozite	876.345 —	2.792.823 —			
Profit net		1 110.677 —			
		8 055.519 —			8 055.519 —

ss. GHIȘA
director executiv — expert contabil,

Brad, la 31 Decembrie 1928.

Pentru contabilitate:
(ss) Maria Văcserdi

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

- ss. Aron Roman, președinte. ss. Dr. Neva Oncu, v. preș. ss. Dr. Teodor Băbușia. ss. Virgil Bulz. ss. Carol Schenk.
- ss. Ioan Imperat. ss. Dr. Cornel Glava. ss. Ioan Cutesan. ss. Dr. Iacob Oncu. ss. Andron Bogdan. ss. V. Ambrus.

COMITETUL DE CENZORI

Subsemnatul Comitet de Cenzori am examinat conturile prezentate și le-am găsit exacte.

Președinte:
ss. Iosif Comșa.

ss. Al. Drala.

ss. Ioachim Ioan.

Brad, la 5 Februarie 1929

ss. I. Fugăță.

ss. P. Câmpean.

ss. Brutus Păcurariu,
contabil expert.

Domnilor Acționari,

Avem onoarea să vă raportăm, că cu ocazia controlului nostru, exercitat în decursul anului 1928 asupra gestiunii băncii noastre, am constatat atât la Centrală, cât și la Sucursale, o administrație corectă și conștiincioasă, iar conducerea la înălțime; încât vă putem asigura de cea mai bună ordine.

Am examinat încheierile anuale ale socotelilor pe anul 1928, și le-am găsit în bună regulă. În deosebi am verificat conturile Bilanț și Pierdere & Profit, și le-am găsit exacte și în perfectă consonanță cu registrele băncii.

În consecință avem onoarea să vă propunem:

1. Să primiți raportul general al Consiliului de Administrație.
2. Să aprobați socotelile încheiate la 31 Decembrie 1928, prezentate D-voastră.

3. Să primiți propunerile Consiliului de Administrație, cu privire la repartizarea profitului net de 1.110.677 —.

4. Să primiți și celelalte propuneri ale Consiliului nostru de Administrație și

5. Să ne dați descărcarea obișnuită pentru anul de gestiune 1928, atât nouă cât și Consiliului de Administrație

De încheiere mai constatăm, că ultima emisiune la înaltă la 15 Decembrie 1928, a reușit pe deplin, și sperăm, că efectele ei bune se vor arăta.

Brad, la 5 Februarie 1929.

COMITETUL DE CENZORI:

ss. Iosif Comșa.
Președinte

ss. Alexandru Drala.

ss. Ioachim Ioan.

ss. Ioan Fugăță.

ss. Petru Câmpean.

ss. Brutus Păcurariu,
contabil expert